

Kongregacija
za nauk vere

NAVODILO
O MOLITVI
ZA OZDRAVLJENJE

Cerkveni dokumenti
92

Cerkveni dokumenti 92
Kongregacija za nauk vere
NAVODILO O MOLITVI ZA OZDRAVLJENJE

Kongregacija za nauk vere

**NAVODILO
O MOLITVI
ZA OZDRAVLJENJE**

Družina
Ljubljana
2001

CERKVENI DOKUMENTI 92

Naslov izvirnika: CONGREGAZIONE PER LA DOTTRINA DELLA FEDE, ISTRUZIONE CIRCA LE PREGHIERE PER OTTENERE DA DIO LA GUARIGIONE, Libreria Editrice Vaticana, Citta del Vaticano 2000. Prevod: Stane Zore. Lektorica: Marija Bratina. Redakcija: Rafko Valenčič. Oprema: Lucijan Bratuš.

Zbirko CERKVENI DOKUMENTI izdaja Družina, d. o. o. Urednik: Rafko Valenčič. Uredništvo: Trubarjeva 80, 1000 Ljubljana. Uprava: Družina. d.o.o., Krekov trg 1, 1000 Ljubljana, SLO. Za založbo: dr. Janez Gril.

Tisk: Tiskarna Ljubljana, d. d., aprila 2001.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica. Ljubljana

253

NAVODILO o molitvi za ozdravljenje / [pripravila] Kongregacija za nauk vere : [prevod Stane Zore]. - Ljubljana : Družina. 2001. - (Cerkveni dokumenti. ISSN 1318-1262 : 92)

Prevod dela: Istruzione circa le preghiere per ottenere da Dio la guarigione

ISBN 961-222-355-6

1. Congregazione per la dottrina della fede (Roma). - I.
Kongregacija za nauk vere (Roma) glej Congregazione per la dottrina della fede (Roma)

112144896

VERA, KI OZDRAVLJA

Uvodna beseda

Bolezen, trpljenje in smrt so stvarnosti, ki so za človeka vseh časov nerazrešljiva uganke. Še več: v njih vidi tragiko človeškega bivanja, proti kateri se sicer bojuje z vsemi močmi svojega uma, čeprav muje nikoli ni uspelo zadovoljivo rešiti. Grška dramatika seje zastonj trudila za razrešitev te uganke. Tudi starozavezni trpin Job je omagal v iskanju odgovora, dokler seje zanašal zgolj na človeško logiko in pamet. Moralje narediti preskok, ki ga narekuje vera, da je končno razumel svojo majhnost, omejenost in »dolgot življenja (France Prešeren, Memen-to mori), ki je le trenutek v odnosu do večnosti. Kristus trpljenja ni razlagal, čeprav so ga Judje spraševali, kdo je kriv za stanje sleporojenega (prim. Mt 9, 2), ampakje trpljenje sprejel in ga spremenil v znamenje ljubezni in odrešenja.

Naš časje premagal nekatere bolezni, značilne za preteklost. Potrebno je dati priznanje tistim - znanstvenikom, zdravnikom, zdravstvenemu osebju -, ki se trudijo, da bi premagali bolezni in trpljenje ali vsaj ublažili njihove posledice. Takšno priznanjeje spodbuda, da bodo še z večjo vnemo opravljali svoje poslanstvo. Svojo službo opravljajo iz ljubezni do trpečih, pogosto z velikimi napori in odpo vedovanji. To je služba človeku in hkrati tudi služba Bogu in njegovim odrešenjskim načrtom.

V novejšem času pa so se pojavile še nove bolezni, značilne za družbo izobilja, porabništva in neodgovorne ga ravnanja z ene strani, z druge strani pa družbo siromašnih in, zapostavljenih ter vrženih na rob življenja.

Napovedi za prihodnost niso rožnate, če človek ne bo ravnal bolj modro in odgovorno do sedanjega rodu in prihodnjih rodov.

Nič čudnega torej, če človeštvo išče različne poti, da bi se rešilo bolezni in trpljenja ter se izognilo novim nevarnostim. Pri tem ima versko prepričanje pomembno vlogo. Tudi v krščanstvu. Poti za dosego tega cilja so različne, zdaj razumne in sprejemljive, drugič v nasprotju z modrostjo in s pristno religioznostjo, ki temelji na Božjem razodetju ter izročilu Cerkve. V tem je potrebno iskati razlog, daje Cerkev čutila dolžnost spregovoriti o pristnem in zmaličenem prizadevanju za ozdravljenje ter molitvi zanj. Znanosti prepušča, naj na temelju svojih spoznanj presoja naravne zmožnosti in sposobnosti, ki jih pripisujejo posameznikom ali dogajanjem. Zaveda se, da Božjih misli in delovanja ni mogoče ujeti v človeške misli in pričakovanja, čeprav so še tako razumljive in opravičljive. Bog neskončno presega človeško misel in pričakovanja, kajti tudi človek neskončno presega samega sebe (prim. B. Pashal, Misli, 425).

1. Bolezen, trpljenje in ozdravljenje v luči razodetja

Trpljenje vsebuje mnoge antropološke in teološke prvine, o katerih je Janez Pavel II. spregovoril že v Apostolskem pismu o odrešenjskem trpljenju (CD 21, Ljubljana 1984). Prva misel, ob kateri se pomudi »Navodilo o molitvi za ozdravljenje«, je svetopisemski pogled na bolezen, trpljenje in ozdravljenje. Sveto pismo ne daje jasnega in nedvoumnega odgovora, kakršnega človek pričakuje. Trpljenje in smrt vstopata v zgodovino človeštva in zgodovino odrešenja naknadno. Svetopisemsko sporočilo ju razume kot posledico greha, kot kazen za človekovo nepokorščino in nezvestobo (prim. 1 Mz 3, 16-19). Vendar bi bilo nedopustno, če bi v vsakem trpljenju videli kazen za greh. Trpljenje, ki izvira iz mnogih človeku neljubih vzrokov, kot so

bolezni, nesreče in preizkušnje, človeka nagiba k razmišljanju o smislu življenja in vsega zemeljskega. Vendar ga usposablja, da stopi na pot globljega razumevanja življenja, na pot očiščenja in spreobrnjenja.

V svetopisemskem sporočilu zavzemajo Jezusova čudežna ozdravljenja posebno mesto. Z ene strani govore o Kristusovi ljubezni do bolnega in trpečega človeka, z druge pa so »znamenja njegovega mesijanskega poslanstva in so »simbol ozdravljanje vsega človeka, na telesu in duši (str. 12). Kristus je svoj nauk veselo oznanilo odrešenja potrjeval z ozdravljanjem telesnih bolezni. Toda le pod pogojem, daje bolni ali njegovi najbližji imel vero (prim. Mt 9, 2; 9, 22; 15, 28; Lk 7, 50; 8, 48). Zato ozdravitev spremlja Kristusova beseda: »Tvoja vera te je rešila « (Mt 9, 22). Tudi oznanilo prve Cerkve je Bog potrjeval s čudeži in z znamenji, predvsem z ozdravljenji (prim. Apd 8).

Apostol Pavel daje trpljenju novo razsežnost. Ko premišljuje o svojem poslanstvu in preizkušnjah, ki so s tem povezane, se zaveda, da »s svoje strani dopolnjuje v svojem mesu, kar primanjkuje Kristusovim bridkostim« (Kol 1, 24). Ne le apostol, vsak človek in kristjan more na ta način prispevati k odrešenju sveta, tudi k odrešenju (odrešenosti) samega trpljenja. V prepoznavanju in sprejemanju trpljenja kot odrešilnem dogajanju se kaže človeška in krščanska modrost. še več: človek tako v veri sprejema Božji načrt, čeprav mu zadnja resničnost ostaja še vedno nedoumljiva.

Takšen odnos do bolezni in trpljenja človeka ne opravičuje, da si ne bi prizadeval za lastno ozdravitev in za ozdravitev drugih. Zdravje je dobrina, za katero si mora človek na različne načine prizadevati. Molitev je ena izmed oblik tega prizadevanja, kije dana na voljo vsakemu človeku. O tem govorita tako razodetje kot izročilo Cerkve. Kristus ni nikogar zavrnil, ki se maje približal v zaupni molitvi za ozdravitev. Apostol Pavel govori o »daru (karizmi) ozdravljenja, kije dana obdarjenemu kot dar za ozdravljenje (obdarovanje) drugih. Tudi v

posameznih zgodovinskih dobah je Cerkev prepoznava-
vala oblike Božjega čudežnega delovanja in ozdrav-
ljanja.

Ali tudi danes Bog ozdravlja človeka njegovih duhov-
nih in telesnih boleznih? Človek ne more Bogu predpiso-
vati načinov njegovega milostnega poseganja v zgodovi-
no človeka in človeštva. More pa v veri ter z darom mo-
drosti in razločevanja prepoznavati Božje delovanje, bo-
disi daje dano posameznemu človeku zaradi njegovega
tesnega združenja z Bogom kot »karizma ozdravljanja.«
za druge, bodisi daje povezano z določenim krajem, kije
postal milostni kraj Božjega delovanja, kamor se zbirajo
množice vernikov. Mnoge Božje poti so tako postale kraji
molitve in ozdravljenj.

Cerkev sodi, da se je na tem področju človeških želja
in pričakovanj prikradla tudi marsikatera nepravilnost,
ki prej zakriva, kot pa razodeva pristno vernost. To se
dogaja tedaj, ko udeleženci molitvenih in drugih srečanj
prihajajo predvsem zaradi pričakovanja, da bodo sami
ali drugi deležni ozdravljenja, ko hočejo na neki način
izsiliti ozdravljenje, ko so bogoslužna opravila, tudi samo
evharistično bogoslužje ali blagoslov z Najsvetejšim, po-
drejena takemu pričakovanju, ko so na srečanjih zaznav-
na bolezenska znamenja ipd.

V nasprotju z navedenimi primeri Cerkev priznava,
da v zakramentu bolniškega maziljenja, ki ga novi Ka-
tekizem katoliške Cerkve imenuje »zakrament ozdrav-
ljenja« (Ljubljana 1993, št. 1511), prosimo za dušno in
telesno zdravje bolnika. Cerkev tedaj moli »nad bolnikom«,
ne samo zanj, s čimer hoče poudariti zakramentalno do-
gajanje, to je skupni pomen besed in dejanj ter njun uč-
nek. Vendar pa učinka ni mogoče meriti s človeškimi me-
rili. Povsem upravi čenoje Cerkev uvedla v Rimski misal
mašo za bolnike, v prošnje za vse potrebe pa je vedno
mogoče vključiti tudi prošnjo za bolne in trpeče brate in
sestre.

2. Cerkevna disciplina

Ob koncu dokumenta so na kratko povzete disciplinarne določbe, ki jasno in nedvoumno izražajo vsebino samega dokumenta. V njih je izražen dvojni značaj molitev za ozdravljenje. Molitve so liturgične, če so kot take navedene v liturgičnih knjigah, kijih potrjuje cerkvena oblast, kar pomeni, daje pri njihovi rabi potrebno upoštevati liturgične predpise in navodila. Molitve so neliturgične, če niso predvidene v liturgičnih knjigah in so različne od liturgičnih, njihova vsebina pa mora biti v skladu s teološkimi resnicami. V obeh primerih krajevni škof daje dovoljenje, da se smejo v mejah njegove škofije opravljati liturgični obredi in druga srečanja, v katerih molimo za ozdravljenje. Iz upravičenih razlogov pa sme in celo mora škof takšne obrede in shode prepovedati. Podobno kot nad disciplino zakramentov mora krajevni škof bedeti tudi nad disciplino liturgičnih in neliturgičnih molitev za ozdravljenje. Voditelji skupin in organizatorji takih srečanj morajo skrbeti, da se ne prikradejo nezdrave in pohujšljive oblike, ki, žal, niso redkost. Brez dvoma ima dokument pred očmi primer afriškega nadškofa Emmanuela Millinga, kije najprej v Afriki, nato pa v Evropi, s svojim načinom molitve za ozdravljenje in izganjanja hudih duhov (ekorcizmov) mnoge ljudi zavedel v nezdravo religioznost.

Posebej je potrebno paziti, da ne bo obhajanje maše (evharistije) kakor koli podrejeno molitvi za ozdravljenje. Dovoljeno pa je imeti mašo za bolnike, v prošnje vernikov pa smemo uvrstiti prošnje za bolnike oziroma prošnje za ozdravljenje.

Upatije, da bo dokument tudi v slovenskih razmerah prispeval k večji jasnosti glede oblik molitve za ozdravljenje, ki se uveljavljajo zlasti v nekaterih duhovnih gibanjih in posameznih skupinah. Potrebno se je varovati kakršnega koli integriteta z ene ali druge strani. Tudi Kristusom so se mnogi približevali, da bi sami ozdraveli ali

bi vsaj videli čudežno ozdravljenje drugih. Kristus je njihova pričakovanja, tudi radovednost, porabil, daje oznanil nujnost spreobrnjenja in duhovnega ozdravljenja. Analiza stanja in jasna navodila bodo gotovo v pomoč tudi voditeljem in animatorjem podobnih srečanj in shodov, da bodo laže ohranili zdrav verski in moralni čut.

*Rafko Valenčič
urednik*

Kongregacija za nauk vere

NAVODILO O MOLITVI ZA OZDRAVLJENJE

UVOD

Hrepenenje po sreči, ki je globoko ukoreninjeno v človekovem srcu, že iz davnine spremlja želja, da bi se osvobodili bolezni in bi razumeli njen smisel, kadar postane del našega izkustva. Gre za pojav, ki na tak ali drugačen način zanima vsakogar, v Cerkvi pa najde poseben odmev. Cerkve dejansko razume bolezen kot sredstvo združenja s Kristusom in duhovnega očiščenja, s strani tistih pa, ki se srečajo z bolnim človekom, kot priložnost za dejavno ljubezen. Pa ne samo to; bolezen in drugo človeško trpljenje je poseben čas molitve: naj bo kot prošnja za milost, da bi jo prejemali z vero in bi sprejemali Božjo voljo, ali pa kot prošnja za ozdravljenje.

Molitev, s katero prosimo za vnovično pridobitev zdravja, zato poznajo v vseh obdobjih Cerkve in seveda tudi v našem času. Na neki način pa je novo dejstvo, da se množijo molitvena srečanja, včasih združena z liturgičnimi opravili, ki imajo namen doseči ozdravljenje od Boga. V različnih primerih, ki nikakor niso redki, ta ozdravljenja razglašajo in s tem vzbujajo pričakovanje enakih dogodkov ob podobnih srečanjih. Vtem kontekstu se včasih sklicujejo na domnevno karizmo ozdravljanja.

Takšna molitvena srečanja za ozdravljenje postavljajo vprašanje glede njihovega pravega razločevanja z liturgičnega vidika, kar je posebna odgovornost cerkvene avtorite-

[te. ki](#) mora nad tem bedeti in dati primerne predpise za pravilno obhajanje liturgičnih opravil.

Zato se je zdelo primerno v skladu z Zakonikom cerkvenega prava (kan. 34) objaviti navodilo, ki bi pomagalo zlasti krajevnim škofom (ordinarijem), da bi mogli vernike bolje voditi na tem področju tako, da bi pospeševali, kar je dobro, in popravljali, česar se je potrebno izogibati. Zdelo se je primerno, da disciplinarne uredbe temeljijo na doktrinalnih temeljih, ki jim zagotavljajo pravilno usmeritev in pojasnjuje normativne razloge. S tem namenom je bil pred disciplinarni del o milosti ozdravljenja in o molitvi za ozdravljenje dodan doktrinalni del.

I. DOKTRINALNI VIDIKI

1. Bolezen in ozdravljenje: njun pomen in vrednost v ojkonomiji odrešenja

»Človek je poklican k veselju, čeprav ga vsak dan v mnogih oblikah stiskajo trpljenje in bolečine«. Zato Gospod v svojih obljubah odrešenja oznanja veselje srca, ki je povezano z osvoboditvijo od trpljenja (prim. Iz 30. 29; 35, 10; Bar 4, 29). Dejansko je Bog tisti, ki osvobaja od vsakega zla (Mdr 16, 8). Med raznimi oblikami trpljenja so tudi tiste, ki spremljajo bolezen in so neprestano prisotne v človeški zgodovini. Zato so tudi predmet človekove globoke želje, da bi bil osvobojen vsakega zla.

V Stari zavezi »Izrael izkusi, da je bolezen skrivnostno povezana z grehom in zlom«.² Med kaznimi, s katerimi Bog grozi zaradi nezvestobe ljudstva, imajo bolezniki zelo pomembno mesto (prim. 5 Mz 28, 21-22.27-29.35). Bolnik, ki prosi Boga, da bi ozdravel, priznava, daje bil upravičeno kaznovan za svoje grehe (prim. Ps 37; 40; 106, 17-21).

Bolezen pa se dotakne tudi pravičnih in človek se sprašuje zakaj. V Jobovi knjigi se pojavlja to vpraševanje na mnogih straneh. »Čeprav je res, da ima trpljenje smisel kot kazen, kadar je povezana s krivdo, vendar pa ni res, da je vsako trpljenje posledica krivde in da ima značaj kazni. Po-
doba pravičnega Joba v Stari zavezi je poseben dokaz za to ... In če Gospod privoli v to, da Joba zadene preizkušnja s

Janez Pavel II.. Apostolska spodbuda o krščanskih laikih, Cerkevni dokumenti 41, Ljubljana 1989. 53.

² Katekizem katoliške Cerkve, Ljubljana 1993. 1502.

trpljenjem, stori to zaradi tega, da pokaže njegovo pravičnost. Trpljenje ima tukaj značaj preizkušnje.«³

Kljub temu da more bolezen kot dokaz zvestobe pravičnega, kot sredstvo za vzpostavitev pravičnosti, ki jo je napadel greh, in kot spodbuda za grešnika, da se poda na pot spreobrnjenja, imeti pozitiven učinek, ostaja zlo. Zato prerok napoveduje prihodnje čase, v katerih ne bo več boleznin in nemoči in tek življenja ne bo več pretrgan s smrtjo (prim. Iz 35, 5-6; 65, 19-20).

Šele v Novi zavezi pa vprašanje, zakaj bolezen zadene tudi pravične, dobi poln odgovor. V Jezusovem javnem delovanju srečanja z bolnimi niso le občasna, ampak stalna. Na čudežen način ozdravi mnoge, tako da so ozdravljenja značilna za njegovo delovanje: »Jezus je obhodil vsa mesta in vasi. Učil je po njihovih shodnicah in oznanjal evangelij kraljestva. Ozdravljaj je vsako bolezen in vsako slabost« (Mt 9, 35; prim. 4, 20-23). Ozdravljenja so znamenja njegovega mesijanskega poslanstva (prim. Lk 7, 20-23). Razodevajo zmago Božjega kraljestva nad vsako obliko zla in postajajo simbol ozdravljenja vsega človeka, na telesu in duši. Dejanjsko služijo kot dokaz, da ima Jezus oblast odpuščati grehe (prim. Mr 2, 1-12), so znamenja odrešenjskih dobrin, kot je ozdravljenje hromega v Betesdi (prim. Jn 5, 2-9.19-21) in sleporojenega (prim. Jn 9).

Po navedbah Nove zaveze so tudi prvo oznanjevanje spremljala številna čudežna ozdravljenja, ki so potrjevala moč evangeljskega oznanila. To je bila obljuba vstalega Jezusa in prve krščanske skupnosti so videle, da se te obljube uresničujejo med njimi: »Tiste pa, ki bodo sprejeli vero, bodo spremljala ta znamenja: ... na bolnike bodo polagali roke in ti bodo ozdraveli« (Mr 16, 17-18). Filipovo oznanjevanje v Samariji so spremljala čudežna ozdravljenja: »Filip je prišel v mesto Samarije in tam oznanjal Kristusa. Množice so enodušno prisluhnile Filipovim besedam. Poslušale so ga in

³ Janez Pavel II., Apostolsko pismo o odrešenjskem trpljenju, Cerkevni dokumenti 21, Ljubljana 1984, 11.

gledale znamenja, ki jih je delal: veliko obsedencev so z glasnim krikom zapustili nečisti duhovi, veliko hromih in šepavih je bilo ozdravljenih. V mestu je zavladalo veliko veselje« (Apd 8, 5-7). Sv. Pavel opisuje svoje oznanjevanje evangelija kot zaznamovano z znamenji in s čudeži, ki jih je izvršila moč Duha: »Saj si tudi ne bi upal govoriti o stvareh, ki jih ne bi bil Kristus naredil po meni zavoljo poslušnosti pogonov, in sicer z besedo in z dejanjem, z močjo znamenj in čudežev, z močjo božjega Duha« (Rim 15, 18-19; prim. 1 Tes 1, 5; 1 Kor 2, 4-5). Nikakor ni brez osnove predvidevanje, da so bila ta znamenja in čudeži manifestacija božje moči, ki je podpirala oznanjevanje, v največji meri čudežna ozdravljenja. Ti čudeži niso bili izključno povezani z apostolom, ampak so se razodevali tudi po verujočih: »Mar ta, ki vam daje Duha in dela med vami čudeže, to dela zaradi del postave ali zaradi vere v to, kar ste slišali?« (Gal 3, 5).

Mesijanska zmaga nad boleznijo in nad vsakim drugim človeškim trpljenjem se ne uresničuje samo v odstranitvi bolezni v čudežnem ozdravljenju, ampak tudi v prostovoljnem in nedolžnem trpljenju Kristusa, s čimer je vsakemu človeku dana možnost, da se mu pridruži. Dejansko je »Kristus, ki je bil brez greha, je spolnil, kar je pisal prerok Izaija: nosil je vsakršno bolečino v svojem trpljenju in bil deležen bolečin vseh ljudi (prim. Iz 53, 4-5)«. ⁴ Gre pa še za nekaj več: »V Kristusovem križu se je s trpljenjem odrešenje ne le izvršilo, marveč je bilo pri tem človeško trpljenje samo hkrati tudi odrešeno ... Ko je Kristus s trpljenjem izvršil odrešenje, je obenem povzdignil človeško trpljenje na raven odrešenja. Vsak človek torej more s svojim trpljenjem sodelovati pri Kristusovem odrešenjskem trpljenju u. ⁵

Cerkev sprejema bolnike ne samo kot tiste, ki jim posveča svojo ljubečo skrb, ampak tudi priznava, da so poklicani, »naj živijo svojo človeško in krščansko poklicanost in

⁴ Rimski obrednik, Bolniško maziljenje in pastirska skrb za bolnike, Ljubljana 1974, 2.

⁵ Janez Pavel II., Apostolsko pismo o odrešenjskem trpljenju, 19.

sodelujejo pri rasti Božjega kraljestva na nove načine, ki so še bolj dragoceni način. Besede apostola Pavla naj postanejo njihov program, še več, postanejo naj jim luč, ki bo osvetljevala njihovim očem njihov lastni položaj kot znamenje milosti: 'S svoje strani dopolnjujem v svojem mesu, kar primanjkuje Kristusovim bridkostim, in to v prid njegovemu telesu, ki je Cerkev' (Kol 1, 24). Prav to odkritje apostola napolnjuje z veseljem: 'Zdaj se veselim, ko trpim za vas' (Kol 1, 24).⁶ Gre za velikonočno veselje, ki je sad Svetega Duha. Tako kakor sveti Pavel morejo tudi »mnogi bolniki postati nosilci 'veselja Svetega Duha v veliki stiski' (prim. 1 Tes 1, 6) in so tako pričre Jezusovega vstajenja a«.⁷

2. Želja po ozdravljenju in molitev zanj

Če bolnik sprejema božjo voljo, je njegova želja po ozdravljenju dobra in globoko človeška, posebno kadar se prelije v zaupno molitev k Bogu. Modri Sirah opominja: »Otrok, ne bodi zanikrn, kadar zbolíš, ampak prosi Gospoda in on te bo ozdravil« (Sir 38, 9). Nekateri psalmi so ponižna prošnja za ozdravljenje (prim. Ps 6; 37; 40; 87).

V času Jezusovega javnega delovanja so se neposredno ali pa prek prijateljev in sorodnikov nanj obračali mnogi in ga prosili, naj jim vrne zdravje. Gospod je sprejemal te prošnje in evangeliji ne vsebujejo niti enega namiga, ki bi grajal take molitve. Edina Gospodova pritožba se nanaša na morebitno pomanjkanje vere: »Glede tega `če moreš' pa -vse je mogoče tistemu, ki veruje« (Mr 9, 23; prim. Mr 6, 5-6; Jn 4, 48).

Ne le da je hvalevredna molitev posameznih vernikov, ki prosijo za svoje ozdravljenje ali ozdravljenje drugih, ampak tudi Cerkev v bogoslužju prosi Gospoda za zdravje bolnih. Cerkev izpoveduje, »da obstaja med sedmimi zakramenti

Janez Pavel II., Apostolsko pismo o krščanskih laikih, 53. ' Prav tam. 53.

zakrament, ki je posebej namenjen za krepčanje tistih, ki jih preizkuša bolezen: bolniško maziljenje«. ⁸ »Odtlej je v Cerkvi navada, da za njene ude duhovniki opravljajo obred maziljenja in molitve, da bolnike priporočajo trpečemu in poveličanemu Gospodu, naj jih poživi in jih reši.« ⁹ Tik pred tem, ob blagoslovu olja, Cerkev moli: »Po tvojem svetem blagoslovu naj to nebeško zdravilo varuje na telesu, duši in duhu vsakega, ki bo z njim maziljen. Naj mu prežene vse bolečine, vsako bolezen in vsakršno slabost.« ¹⁰ Tudi v drugih dveh oblikah molitve po maziljenju prosimo za ozdravljenje bolnega." Ker je zakrament znamenje in obljuba prihodnjega kraljestva, je to tudi oznanilo vstajenja, ko »smrti ne bo več, pa tudi žalovanja, vpitja in bolečine ne bo več. Kajti prejšnje je minilo« (Raz 21 • 4). Poleg tega tudi *Rimski misal* vsebuje mašni obrazec za bolnike, v katerem poleg duhovnih milosti prosimo za zdravje bolnih. ¹²

V *Rimskem obredniku*, v knjigi *Blagoslovi*, je tudi obred blagoslova bolnikov. V njem so različna besedila, v katerih prosimo za zdravje, tako v drugi obliki prošenj, ¹³ v štirih prošnjah za blagoslov odraslih, ¹⁴ v dveh prošnjah za blagoslov otroki ¹⁵ ter v kratkem obredu. ¹⁶

Jasno je, da zatekanje k molitvi ne izključuje, ampak celo spodbuja uporabo naravnih sredstev, ki so koristna za ohranjanje in vnovično pridobitev zdravja, obenem pa tudi

⁸ Katekizem katoliške Cerkve, 1511.

Prim. Rimski obrednik. Bolniško maziljenje in pastirska skrb za bolnike, 5.

⁹ Prav tam, 75.

Prim. prav tam, 77.

¹² Rimski misal, Ljubljana 1975. Maša za bolnike 752-753.

¹³ Prim. Rituale Romanum, De Benedictionibus, Editio typica. Typis Polyglottis Vaticanis, 1984, 305 (Prim. slovenska izdaja, Rimski obrednik. Blagoslovi. Ljubljana 1989, 702).

¹⁴ Prim. Rituale Romanum, 306-309 (prim. Rimski obrednik, Blagoslovi, 704-707).

¹⁵ Prim, Rituale Romanum. 315-316 (prim. Rimski obrednik, Blagoslovi, 590-591).

¹⁶ Prim. Rituale Romanum, 319.

nagiba otroke Cerkve k skrbi za bolnike, da bi jim nudili telesno in duhovno oporo ter poskušali premagati bolezen. »Po načrtu božje previdnosti naj bi se vsak človek vztrajno bori zoper vsakovrstne bolezni in si skrbno prizadeval za dobroto zdravja.«⁷

3. Karizma ozdravljanja v Novi zavezi

Čudežna ozdravljenja niso samo potrjevala moči evangeljskega oznanila v apostolskih časih. Nova zaveza poroča o pravem pooblastilu, ki ga Jezus daje apostolom in prvim oznanjevalcem glede ozdravljanja od bolezni. Po poročilu evangelistov Mateja in Luka je Gospod tedaj, ko je poslal apostole na njihovo prvo misijonsko pot, le-tem »dal oblast nad nečistimi duhovi. tako da so jih izganjali in ozdravljali vsako bolezen in vsako slabost« (Mt 10, 1 ; prim. Lk 9, 1). Naročil jim je: »Bolnike ozdravljajte, mrtve obujajte, gobave očiščujte, hude duhove izganjajte« (Mt 10, 8). Tudi ko je Gos- pod poslal dvainsedemdeset učencev, jim naroča: »Ozdrav- ljajte bolnike, ki so v tistem mestu« (Lk 10, 9). Ta oblast jim je bila podeljena znotraj njihovega misijonskega poslanstva, ne za to, da bi povzdignila njihove osebe, ampak da bi po- trj evala °znanj e.

Apostolska dela na splošno poročajo o čudežih, ki so jih apostoli naredili: »Po apostolih se je dogajalo veliko čudežev in znamenj« (Apd 2, 43; prim. 5, 12). Čudeži in znamenja, torej čudežna dela, so razodevala resničnost in moč njihovega poslanstva. Poleg teh kratkih splošnih namigov pa Apostol- ska dela poročajo predvsem o čudežnih ozdravljenjih, ki so bila sad delovanja posameznih oznanjevalcev evangelija: Štefana (prim. Apd 6, 8), Filipa (prim. Apd 8, 6-7) in predvsem Petra (prim. Apd 3, 1-10; 5, 15; 9, 33-34.40 41) in Pavla (prim. Apd 14, 3.8-10; 15, 12; 19, 11-12; 20, 9-10; 28, 8-9).

Rimski obrednik. Bolniško maziljenje in pastoralna skrb za bol- nike, 3.

Tako sklep Markovega evangelija in Pismo Galačanom, kot smo videli zgoraj, razširjata perspektivo in ne omejujeta čudežnih ozdravljenj na delovanje apostolov in nekaterih oznanjevalcev, ki so imeli posebno vlogo v prvem misijon-skem poslanstvu. S tega vidika dobivajo poseben pomen omembe »milostnih darov ozdravljanja - karizme ozdrav-ljanja« (prim. 1 Kor 12, 9.28.30). Pomen *karizme* je sam na sebi precej širok. Gre za »zastonjski dar«, v našem pri-meru za »podarjene darove ozdravljanja«. Te milosti, označe-ne so v množini, so podarjene posamezniku (prim. 1 Kor 12, 9), vendar jih ne smemo razumeti v smislu porazdeli-tve, to je kot ozdravljenje, ki ga je obdarjeni dobil zase, am-pak kot dar, ki je podarjen enemu, da bi pridobil milost ozdravljenja za druge. Ta dar je podarjen »v *enem samem Duhu*«, ni pa v ničemer določeno, kako oseba pridobi ozdrav-ljenje. Utemeljena je domneva, da se je to dogajalo po molit-vi, ki jo je morda spremljalo kako simbolično znamenje (ge-sta).

V Pismu sv. Jakoba beremo tudi o navodilu Cerkev duhov-nikom glede delovanja v korist bolnih, tudi fizičnega. Ne moremo pa tega razumeti v smislu čudežnega ozdravljenja. Gre za čisto drugačen obseg kot pri »karizmah ozdravljanja«, o katerih govori 1 Kor 12, 9. »Če je kdo med vami bolan, naj pokliče starešine Cerkev in naj nad njim molijo ter ga v Go-spodovem imenu pomazilijo z oljem. In molitev vere bo re-šila bolnika in Gospod ga bo obudil; če je storil grehe, mu bodo odpuščeni« (Jak 5, 14-15). Gre za zakramentalno dejanje: maziljenje bolnika z oljem in molitev nad njim, ne preprosto »zanj«, kar ne bi bilo nič drugega kot prosilna molitev ali prošnja. Gre torej za dejanje, ki ima učinek nad bolnikom. ¹⁸ Glagola »rešila« in »obudil« ne namigujeta na dejanje, ki bi bilo izključno ali predvsem usmerjeno na te-lesno ozdravljenje, vendar ga v določenem smislu vključu-

¹⁸ Prim. Tridentinski koncil, ses. XIV, Doctrina de sacramento extre-mae unctionis, cap. 2; DS 1696.

jeta. Prvi glagol, čeprav se na drugih mestih v Pismu sv. Jakoba nanaša na duhovno odrešenje (prim. 1, 21; 2, 14; 4, 12; 5, 20), je v Novi zavezi uporabljen tudi v smislu »ozdraviti« (prim. Mt 9, 21; Mr 5, 28.34; 6, 56; 10, 52; Lk 8, 48). Drugi glagol, čeprav je kdaj pa kdaj uporabljen v smislu »vstati od mrtvih« (prim. Mt 10, 8; 11, 5; 14, 2), je uporabljen tudi za označitev dejanja »pomoči, tolažbe«, s katerim se dvigne zaradi bolezni potrto osebo, daje čudežno ozdravljena (prim. Mt 9, 5; Mr 1, 31; 9, 27; Apd 3, 7).

4. Molitev za ozdravljenje v tradiciji

Cerkvenim očetom se je zdelo povsem razumljivo, da vernik ne prosi Boga samo za dušno, ampak tudi za telesno zdravje. O dobrinah življenja, zdravja in fizične integritete je sv. Avguštín pisal: »Potrebno je moliti, da bi bile ohranjene, kadar jih imamo, in da bi nam bile podarjene, kadar jih nimamo.«¹⁹ Isti cerkveni oče nam je zapustil pričevanje o ozdravljenju nekega prijatelja, ki gaje izprosila molitev nekega škofa, duhovnika in nekaterih diakonov v njegovi hiši.²⁰

Enako usmeritev opazamo v liturgičnih obredih na Zahodu in na Vzhodu. V molitvi po obhajilu je prošnja, da bi nam »moč tega zakramenta ... prešnila telo in dušo«.²¹ V slovesnem bogoslužju velikega četrtega je povabilo k molitvi k vsemogočnemu Bogu Očetu, da bi »odvzel bolezní ... in naklonil bolnikom zdravje«.²² Med pomenljivimi besedili se odlikuje blagoslov bolniškega olja. V njem prosimo Boga, naj razlije svoj sveti blagoslov, »da bi tisti, ki bodo maziljeni s tem oljem, prejeli tolažbo na telesu, duši in duhu, in naj

¹⁹ Sv. Avguštín, *Epistulae* 130, VI. 13 (PL, 33, 499).

²⁰ Sv. Avguštín, *De Civitate Dei* 22. 8. 3 (PL 41. 762-763).

²¹ Prim. *Missale Romanum*, Editio typica altera, Typis Polyglottis Vaticanis 1975, 563 (latinska izdaja).

²² Rimski misal, Slovesne prošnje za vse potrebe, Ljubljana 1975, 120.

jim prežene vse bolečine, vsako bolezen in vsakršno slabost.«²³

Nič drugačni niso izrazi, ki so v vzhodnih obredih povezani z maziljenjem bolnikov. Spomnimo se samo nekaterih najbolj pomenljivih. V bizantinskem obredu se med maziljenjem bolnika moli: »Sveti Oče, zdravnik duš in teles, ki si poslal svojega edinorojenega Sina Jezusa Kristusa, da bi ozdravil vsako bolezen in nas rešil smrti, ozdravi po milosti svojega Kristusa tudi tega svojega služabnika boleznin telesa in duha, ki ga muči.«²⁴ V koptskem obredu prosijo Gospoda, naj blagoslovi olje, da bi vsi, ki bodo z njim maziljeni, mogli prejeti zdravje duha in telesa. Med samim maziljenjem bolnika duhovniki, potem ko so se spomnili Jezusa Kristusa, poslanega v svet, »da bi ozdravljaval vse bolezni in reševal smrti«, prosijo Boga, »naj ozdravi tega bolnika telesne bolezni ter mu pokaže pravo pot«.²⁵

5. Karizma ozdravljanja v sedanjem kontekstu

Skozi vso zgodovino Cerkev ni nikdar manjkalo svetih čudodelnikov, ki so ozdravljali na čudežen način. Pojav sam ni bil omejen na apostolske čase. Ob tem pa tako imenovana »karizma ozdravljanja«, o kateri je primerno dati nekaj doktrinalnih pojasnil, ne spada med pojave čudodelništva. Vprašanje se postavlja glede na posebna molitvena srečanja, ki so organizirana z namenom, da bi med navzočimi bolniki prišlo do čudežnih ozdravljenj, ali pa glede molitev za ozdravljenje na koncu evharističnega slavlja, ki imajo isti cilj.

Ozdravljenja, povezana s kraji molitve (svetišča, ob relikvijah mučencev in drugih svetnikov itd.), so obilno izpriča-

²³ Rimski obrednik. Bolniško maziljenje in pastoralna skrb za bolnike, 75.

²⁴ Goar J., *Euchologion sive Rituale Graecorum*, Venetiis 1730 (Graz 1960), št. 338.

²⁵ Denzinger H., *Ritus Orientalium in administrandis Sacramentis*, vv. I – II. Wurzburg 1863 (Graz 1961). v. II, str. 497-498.

na v vsej zgodovini Cerkve. V starem in srednjem veku so pripomogla k popularizaciji romanj v nekatera svetišča, ki so tudi zato postala slavna, kot npr. svetišče sv. Martina iz Toursa (Tura) ali katedrala sv. Jakoba v Komposteli in toliko drugih svetišč. Tudi v našem času se dogaja podobno, npr. v Lurdu že več kot eno stoletje. Takšna ozdravljenja ne vključujejo »karizme ozdravljanja«, ker ne zadevajo morebitnega subjekta take karizme, vendar jih je potrebno upoštevati v zvezi z doktrinalnem vrednotenjem spodaj navedenih molitvenih srečanj.

Kar zadeva molitvena srečanja, ki imajo za cilj pridobiti zdravje -, čeprav to ni prevladujoč cilj, pa gotovo vpliva na njihovo organizacijo -, je prav, da razlikujemo med temi, ki morejo usmerjati misel na »karizmo ozdravljanja«, naj bo resnična ali navidezna, in drugimi, ki niso povezana s tako karizmo. Kolikor bi mogla taka srečanja zadevati morebitno karizmo, je potrebno, da se kot odločilen dejavnik za učinkovitost molitve izpostavlja poseg ene ali več posameznih oseb ali določene kategorije, npr. animatorji skupine, ki pripravlja srečanje. Če ni povezave s »karizmo ozdravljanja«, kar je najbolj očitno pri bogoslužjih, predvidenih v liturgičnih knjigah, če se odvijajo ob spoštovanju liturgičnih predpisov, so dovoljena in pogosto zelo primerna, kot je to maša za *bolnike*. Če pa ne spoštujejo liturgičnih predpisov, jim manjka legitimnost.

V svetiščih so pogostna tudi druga bogoslužja, ki niso izrecno usmerjena k temu, da bi od Boga izprosila milost ozdravljenja, vendar pa imajo v namenih organizatorjev in sodelujočih kot pomemben del svojega srečanja doseči ozdravljenje. S tem namenom se pripravljajo liturgična slavja (npr. izpostavitve Najsvetejšega z blagoslovom) ter neliturgična slavja, ki imajo značaj ljudske pobožnosti in jih Cerkve pospešuje, kot je npr. slovesna molitev rožnega venca. Tudi ta slavja so legitimna, da se le ne sprevrže njihov pristični smisel. Tako na primer ni potrebno na prvo mesto postaviti namena, da bi izprosili zdravje bolnih, saj bi s tem izpostavitve svete evharistije izgubila svoj lastni namen.

Evharistija dejansko »vodi verne, da v njej prepoznajo čudovito navzočnost Kristusa, ki jih vabi k duhovnemu združenju s seboj, k združenju, ki ima svoj vrhunec v zakramentalnem obhajilu«. ²⁶

»Karizme ozdravljanja« ne moremo pripisati določeni skupini vernih. Dejansko je popolnoma jasno, da sv. Pavel, ko v 1 Kor 12 omenja različne karizme, ne pripisuje daru »karizem ozdravljanja« posebni skupini: ali apostolom, ali prerokom, ali učiteljem, ali voditeljem ali katerikoli drugi skupini; razdeljevanje teh karizem vodi povsem druga logika: »Vse to pa uresničuje en in isti Duh, ki deli vsakemu posebej, kakor hoče« (1 Kor 12, 11). Iz tega sledi, da bi bilo na molitvenih srečanjih, ki so organizirana z namenom, da bi prosili za ozdravljenja, povsem samovoljno pripisovati »karizmo ozdravljanja« neki kategoriji sodelujočih, npr. animatorjem skupine. Potrebno se je samo prepustiti svobodni volji Svetega Duha, ki nekaterim podarja posebno karizmo ozdravljanja, da bi razodeval moč milosti vstalega Kristusa. Po drugi strani pa tudi najbolj goreče molitve ne izprosijo ozdravljenja od vseh bolezni. Tako se je sv. Pavel moral naučiti od Gospoda: »Dovolj ti je moja milost. Moč se dopolnjuje v slabotnosti« (2 Kor 12, 9), in da more imeti trpljenje kot svoj smisel tudi to, da »s svoje strani dopolnjuje v svojem mesu, kar primanjkuje Kristusovim bridkostim, in to v prid njegovemu telesu, ki je Cerkev« (Kol 1, 24).

²⁶ Rimski obrednik, *De Sacra Communione et de Cultu Mysterii Eucharistici Extra Missam*, Editio typica, Typis Polyglottis Vaticanis 1973, n. 82.

II. DISCIPLINARNE UREDBE

1. člen - Vsak vernik se sme v svojih molitvah obračati k Bogu, da bi dosegel ozdravljenje. Kadar se te molitve opravljajo v cerkvi ali na drugem svetem kraju, je primerno, da jih vodi posvečen služabnik.

2. člen - Molitve za ozdravljenje imajo bogoslužni značaj, kadar so uvrščene v liturgične knjige, potrjene od cerkvene oblasti; v nasprotnem primeru nimajo liturgičnega značaja.

3. člen - § 1. Liturgične molitve za ozdravljenje se obhajajo po predpisanem obredu in v svetih oblačilih, kakor jih nakazuje *Blagoslov bolnih v Rimskem obredniku*.²⁷

§ 2. Škofovske konference morejo v soglasju s tem, kar je določeno v *Splošnih navodilih, V Prilagoditve, kojih lahko odredijo škofovske konference*²⁸ istega *Rimskega obrednika* s predhodno odobritvijo Svetega sedeža prilagoditi obred blagoslova bolnikov glede na pastoralno primernost ali morebitne potrebe.

4. člen - § 1. Krajevni škof ima v svoji škofiji pravico, da v skladu s kan. 838 izda predpise za liturgično obhajanje molitev za ozdravljenje.

§ 2. Tisti, ki skrbijo za pripravo takšnih liturgičnih obhajanj, morajo te predpise pri izvajanju spoštovati.

§ 3. Dovoljenje za obhajanje takih bogoslužij mora biti izrecno, tudi če jih pripravljajo ali na njih sodelujejo škofje ali kardinali Če obstaja resničen in sorazmeren razlog, ima krajevni škof pravico, da drugemu škofu takšna obhajanja prepove prepove.

²⁷ Prim. Rimski obrednik, Blagoslovitve, št. 290-320 (Blagoslovi 690-714)

²⁸ Prav tam. 39 (41).

²⁹ In tisti, ki so imajo isto oblast, v smislu kan. 381. § 2.

5. člen - § 1. Druge neliturgične molitve za ozdravljenje, kot so molitvena srečanja ali branje božje besede, se morajo jasno razlikovati od liturgičnih; tudi nad temi mora v skladu s kan. 839 § 2 bedeti krajevni škof.

§ 2. Skrbno je treba paziti, da bi se te svobodne neliturgične molitve ne mešale z liturgičnimi obhajanjem v pravem pomenu besede.

§ 3. Poleg tega je potrebno paziti, da posebej s strani tistih, ki vodijo te molitve, ne pride do kakršne koli oblike, podobne hysteriji, do izumetničnosti, teatralnosti ali senzacionalizma.

6. člen - Uporaba sredstev družbenega obveščanja, zlasti televizije, med liturgičnimi in neliturgičnimi molitvami za ozdravljenje, je v skladu s kan. 823 in normami, določenimi od Kongregacije za nauk vere v Navodilu z dne 30. marca 1992,³⁰ podvržena sodbi krajevnega škofa.

7. člen - § 1. V skladu z določilom, navedenim v tretji točki, in upoštevajoč posebnosti glede ohjajanja bogoslužja za bolnike, kakor je predvideno v liturgičnih knjigah, naj se v obhajanje svete evharistije, zakramentov in v molitveno bogoslužje ne uvajajo liturgične in neliturgične molitve za ozdravljenje.

§ 2. Med bogoslužji, o katerih govori § 1, je možno vključiti posebne prošnje za ozdravljenje bolnikov v »prošnje vernikov«, kadar so te v njih predvidene.

8. člen - § 1. Služba eksorcista mora biti po določilih kan. 1172, pisma Kongregacije za nauk vere z dne 29. sep-

³⁰ Prim. Kongregacija za nauk vere, Istruzione circa alcuni aspetti dell'uso degli strumenti di comunicazione sociale nella promozione della dottrina della fede (30. 3. 1992), libreria Editrice Vaticana, Citta del Vaticano 1992.

tembra 1985³¹ in *Rimskega obrednika*" izvajana v strogi odvisnosti od krajevnega škofa.

§ 2. Zarotilne molitve (eksorcizmi), ki so v *Rimskem obredniku*, se morajo razlikovati od liturgičnih in neliturgičnih bogoslužij za ozdravljenje.

§ 3. Strogo je prepovedano zarotilne molitve (eksorcizme) vključiti v obhajanje svete maše, v podeljevanje zakramentov ali v molitveno bogoslužje.

9. člen - Tisti, ki vodijo liturgične ali neliturgične molitve za ozdravljenje, naj si prizadevajo za ozračje resne pobožnosti v občestvu in naj ravnajo modro, če med navzočimi pride do ozdravljenj. Ko je bogoslužje končano, naj preprosto in skrbno zberejo možna pričevanja in predložijo dogajanja pristojni cerkveni oblasti.

10. člen - Poseg krajevnega škofa je nujen in potreben, kadar v liturgičnih ali neliturgičnih bogoslužjih za ozdravljenje pride do zlorab, zlasti v primeru očitnega pohujšanja v skupnosti verujočih, ali kadar se hudo krši liturgične in disciplinske predpise.

*Papež Janez Pavel II. je ob avdienci spodaj podpisane-
ga prefekta potrdil pričujoče Navodilo, sprejeto na red-
nem zasedanju te Kongregacije in ukazal, naj se objavi.*

*V Rimu, na sedežu Kongregacije za nauk vere, 14. sep-
tembra 2000, na praznik Povišanja svetega Križa.*

+ Joseph kard. RATZINGER
prefekt

+ Tarcisto BERTONA
upokojeni nadškofu Vercelliju
tajnik

³¹ Prim. Kongregacija za nauk vere, Epistula Inde ab aliquot annis, Ordinariis locorum missa: in mentem normae vigentes de exorcismis revocantur (29. 9. 1985), v: AAS 77 (1985) 1169-1170.

³² Prim. Rituale Romanum, De Exorcismis et Supplicationibus quibusdam, Typis Vaticanis MIM. Praenotanda, 13-19.

KRATICE

- CL - KL Janez Pavel II., *Christifideles laici* -Apostolsko pismo o krščanskih laikih, *Cerkveni dokumenti* 41, Ljubljana 1989
- KKC *Katekizem katoliške Cerkve*, Ljubljana 1993
- MR - RM *Missale Romanum* - Rimski misal, Ljubljana 1976.
- RR - RO *Rituale Romanum, Ordo unctionis infirmorum eorumque pastoralis cura* (1972) - Rimski obrednik, *Bolniško maziljenje in pastoralna skrb za bolnike*, Ljubljana 1974. *De benedictionibus* (1984) - *Blagoslovi*, Ljubljana 1989.
- SD - OT Janez Pavel II., *Salvifici doloris* -Apostolsko pismo o odrešenjskem trpljenju, *Cerkveni dokumenti* 21, Ljubljana 1984.

KAZALO

Vera, ki ozdravlja - Uvodna beseda (Rafko Valenčič)..... 5

**Kongregacija za nauk vere,
NAVODILO O MOLITVI ZA OZDRAVLJENJE..... 11**

UVOD..... 11

I. DOKTRINALNI VIDIKI 13

1. Bolezen in ozdravljenje: njun pomen in vrednost
v ojkonomiji odrešenja..... 13

2. Želja po ozdravljenju in molitev zanj 16

3. Karizma ozdravljenja v Novi zavezi 18

4. Molitev za ozdravljenje v tradiciji Cerkve..... 20

5. Karizma ozdravljenja v sedanjem kontekstu..... 21

II. DISCIPLINARNE UREDBE..... 25

Kratice 28

Kazalo..... 29

Zbirka CERKVENI DOKUMENTI

1. Papeški govori v Mehiki. Poslanica škofov iz Pueble (1979)
2. Janez Pavel II., Okrožnica Človekov Odrešenik (1979)
3. Papež Janez Pavel II., Na Poljskem (1979)
4. Veselje in veličina življenja (1980)
5. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o katezezi (1980)
6. Janez Pavel II., Na Irskem in v ZDA (1980)
7. Janez Pavel II., Afriški govori (1980)
8. Janez Pavel II. Govor v UNESCO (1980)
9. Janez Pavel II., Sveti Benedikt (1981)
10. Janez Pavel II. Okrožnica o božjem usmiljenju (1981)
11. Janez Pavel II., V ZR Nemčiji (1981)
12. Janez Pavel II. Na daljnem Vzhodu (1981)
13. Janez Pavel II. Okrožnica o človeškem delu (1981)
14. Mednarodno leto prizadetih (1982)
15. Redovniki v Cerkvi (1982)
16. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o družini (1982)
17. Janez Pavel II., Sveto leto odrešenja (1983)
18. Duhovni poldici (1983)
19. Nemški in francoski 'škofje o miru (1984)
20. Janez Pavel II., V Avstriji (1984)
21. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o odrešenjskem trpljenju (1984)
22. Smernice za vzgojo človeške ljubezni (1984)
23. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o redovništvu (1984)
24. Navodilo o teologiji osvoboditve (1984)
25. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o pokori in spravi (1985)
26. Janez Pavel II., Apostolsko pismo vsem mladim sveta (1985)
27. Janez Pavel II., Okrožnica apostola Slovanov (1985)
28. Dostojanstvo človeka, Bioetika (1985)
29. VI. simpozij evropskih škofov (1986)
30. Škofovska sinoda: 20 let koncila (1986)
31. Navodila o krščanski svobodi in osvoboditvi (1986)
32. Janez Pavel II., Okrožnica o Svetem Duhu (1986)
33. Kristološka vprašanja (1987)
34. Janez Pavel II., Okrožnica o Odrešenikovi Materi (1987)
35. Ekleziološka vprašanja (1987)
36. Navodilo o daru življenja (1987)
37. Janez Pavel II., Okrožnica o skrbi za socialno vprašanje (1988)

38. Tisoč let krščanstva v Rusiji (1988)
39. Veselo oznanilo evangelija in vzgoja v veri (1989)
40. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o dostojanstvu žene (1989)
41. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o krščanskih laikih (1989)
42. Mir v pravičnosti (1989)
43. Škofje ZDA - Papeški svet: AIDS (1990)
44. O meditaciji: Študij cerkvenih očetov (1990)
45. Janez Pavel II., Okrožnica Ob stoletnici (1991)
46. Janez Pavel II., Okrožnica Odrešenikovo poslanstvo (1991)
47. MSK: Kateheza odraslih v krščanski skupnosti (1991)
48. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda Dal vam bom pastirjev (1992)
49. Škofovska sinoda o Evropi: Katoličani v Evropi (1992)
50. Papeški svet za družbeno obveščanje: Na pragu novih časov (1992)
51. Mednarodna teološka komisija: Eshatološka vprašanja (1993)
52. Janez Pavel II., Okrožnica Sijaj resnice (1994)
53. Ekumenski pravilnik (1994)
54. Janez Pavel II., Pismo družinam (1994)
55. Carlo Maria Martini, Cerkev in javna glasila (1994)
56. Direktorij za službo in življenje duhovnikov (1994)
57. Bratsko življenje v skupnosti (1994)
58. Janez Pavel II., Apostolsko pismo V zarji tretjega tisočletja (1995)
59. Cerkev in kultura (1995)
60. Janez Pavel II., Okrožnica Evangelij življenja (1995)
61. Komisija Pravičnost in mir pri SŠK, Izjave (1995)
62. Mednarodno leto žensk (1996)
63. Janez Pavel II., Okrožnica Da bi bili eno (1996)
64. Janez Pavel II., Govori v Sloveniji (1996)
65. Janez Pavel II., Posinodahia apost. spodbuda Posvečeno življenje (1996)
66. Papeški svet za družino, Človeška spolnost - resnica in pomen (1996)
67. Janez Pavel II., Govor na 50. generalni skupščini OZN (1996)
68. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Luč z Vzhoda (1996)
69. Papeški odbor za medn. evhar. kongrese: Evharistija in svoboda (1997)
70. Janez Pavel II., Papeški svet za družino, Zakrament sprave (1997)
71. Papeški svet za družino, Priprava na zakon (1997)
72. Papeški svet za družbeno obveščanje, Etika oglaševanja (1997)
73. CEL, Direktorij družinske pastorale za Cerkev v Italiji (1997)
74. Navodilo o sodelovanju laikov pri službi duhovnikov (1998)
75. Splošni pravilnik za katehezo (1998)
76. Novi duhovni poklici za novo Evropo (1998)
77. Spominjamo se: Premišljevanje o holokavstu (1998)

78. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Gospodov dan (1998)
79. Janez Pavel II., Skrivnost učlovečenja (1999)
80. Janez Pavel II., Okrožnica Vera in razum (1999)
81. CEI, Načrtovanje novih cerkva in Preureditev cerkva (1999)
82. Janez Pavel II., Pismo umetnikom (1999)
83. Papeški svet za laike, Dostojanstvo starejših ljudi (1999)
84. Janez Pavel II., Pismo starejšim (1999)
85. Papeški svet za kulturo, Za pastoralo kulture (2000)
86. Kongregacija za duhovščino, Duhovnik za tretje tisočletje (2000)
87. Papeška bilična komisija, Interpretacija Svetega pisma v Cerkvi (2000)
88. Papeški svet za past. zdravstvenih delavcev, Listina zdravstvenih delavcev (2000)
89. Papeški svet za družbeno obveščanje, Etika v družbenem obveščanju (2000)
90. Izjava socialne komisije francoskih škofov, Rehabilitirati politiko (2001)
91. Janez Pavel H., Apostolsko pismo Ob začetku novega tisočletja (2001)
92. Kongregacija za nauk vere, Navodilo o molitvi za ozdravljenje (2001)

DRUŽINA

9 789612 223557